

*О. І. Кремень, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

ОЦІНЮВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ ЯК ФІНАНСОВО-СТАТИСТИЧНА ПРОБЛЕМА

Актуальність статистичного вивчення інфляції зумовлена цілим рядом причин. По-перше, при інфляції зростає розрив в реальних доходах між видами соціальних груп, погіршується становище осіб з фіксованим доходом – пенсіонерів, службовців, студентів, чії доходи формуються за рахунок держбюджету. По-друге, інфляція несе негативні наслідки для економічного зростання. У цьому контексті вона розглядається як прихований податок на заощадження, оскільки знижує стимул до нагромадження, відтак заощадження, наприклад, у формі депозитів скорочуються та відбувається зміщення до нагромадження натуральних речей як нерухомість і дорогоцінності. По-третє, інфляція має негативний вплив на політичне середовище – вона негативно впливає на сприйняття громадськістю влади, що призводить до зниження довіри до діяльності Уряду, до запланованих програм та реформ. По-четверте, спостерігається негативний вплив на розвиток зовнішньоекономічних зв'язків – її найбільш узагальненим наслідком є падіння курсу національної валюти відносно валют країн, де інфляція відсутня чи розвивається нижчими темпами. При цьому падіння курсу відбувається нерівномірно і неадекватно зниженню купівельної сили грошей на внутрішньому ринку.

На сьогоднішній день в Україні, як і у більшості країн, створено наступну систему індексів цін: у споживчому секторі – індекс споживчих цін (ІСЦ); у виробничому секторі – індекс цін на засоби виробництва (цін виробників промислової продукції), індекс цін на будівельно-монтажні роботи, індекс тарифів на послуги пошти та зв'язку для підприємств, установ, організацій, індекс тарифів на вантажні перевезення залізничним транспортом, індекс тарифів на транспортування вантажів трубопроводами, індекс цін реалізації сільськогосподарської продукції; узагальнюючі показники – дефлятор валового внутрішнього продукту, індекс купівельної спроможності. Індекс споживчих цін займає центральне місце в системі показників статистики цін і розраховується в Україні, починаючи з серпня 1991 р., в рамках програми опрацювання ряду макроекономічних показників, заснованих на міжнародних стандартах. Індекс споживчих цін дозволяє оцінити рівень інфляції на споживчому ринку та характеризує зміни в часі загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання.

Зацікавленість в ІСЦ з боку громадськості викликана таким: ІСЦ широко використовується для індексації пенсій та соціальних забезпечень; ІСЦ також використовуються для індексації таких платежів, як виплата відсотків, орендної плати, цін облігацій; ІСЦ використовується як показник загальної інфляції, незважаючи на те, що реально він вимірює інфляцію споживчих цін; використовуються органами державного управління та грошово-кредитного регулювання для визначення інфляційних цілей грошово-кредитної політики; дані про ціни, зібрані для складання ІСЦ, можуть використовуватися для складання інших індексів – паритетів купівельної спроможності, для співставлення реальних рівнів споживання у різних країнах.

На сьогоднішній день ІСЦ в Україні визначається на основі модифікованої формули Ласпейреса за споживчим набором, який включає 296 товарів і послуг-представників, на щомісячній і щоквартальній основі. При цьому дані про його значення стають доступними протягом двох тижнів після закінчення місяця чи кварталу і в подальшому не уточнюються.

*В. М. Кремень, канд. екон. наук,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

ФІНАНСОВА СИСТЕМА КРАЇНИ: ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ

Запорукою розвитку економічної системи, забезпечення економічного зростання та фінансової стабільності в країні є розбудова ефективно функціонуючої та розвиненої фінансової системи. Це обумовлює необхідність комплексного і всебічного дослідження сутності фінансової системи країни, її функцій, структурної будови та організації, місця та ролі в регулюванні економіки.

Протягом останніх років завдяки вагомим науковим розробкам суттєво розширилися наукові знання і уявлення про фінансову систему, проте на сьогоднішній день все ще існує безліч розбіжностей щодо тлумачення змісту фінансової системи, немає також однастайності серед науковців щодо її функцій та структуризації.

Традиційно сутність поняття "фінансова система країни" у вітчизняній фінансовій науці розглядається в межах двох підходів: за внутрішніми сутнісними ознаками як сукупність фінансових відносин; за організаційною будовою як сукупність фінансових органів та інститутів.

Проведений аналіз наукових і науково-методичних підходів, які склалися у вітчизняній і зарубіжній фінансовій науці і практиці, засвідчив